

Een jojo van verliefd naar niet-verliefd

Maria Kraakman en Gijs Scholten van Aschat in een regie van Luk Perceval. © Sanne Peper

THEATER

★★★★☆

Het jaar van de kreeft

Toneelgroep Amsterdam. Gezien in NT Gent, 3 mei. Nog in De Singel, Antwerpen, 26>28/5

Hugo Claus publiceerde in 1972 één van zijn populairste romans: het verslag van een *amour fou*. De recensies van *Het jaar van de kreeft* gewaagden van een 'smartlap', maar het boek kende een piekverkoop. Zeker toen Claus in een interview opbiechtte dat zijn romance met de Amsterdamse actrice Kitty Courbois inspiratie had geboden.

Wat de zakenman Pierre en het kapster-tje Toni in *Het jaar van de kreeft* beleven, is geen allesverzengende passie zoals in Wolkers' *Turks fruit*. Wel een moeizame liefdesrelatie, met ups en downs, waar het failliet al van bij het begin ingebakken zit.

Het is deze story, banaal en hartverscheurend als in een flutfeuilletonnetje, die Luk Perceval bij Toneelgroep Amsterdam met twee acteurs uitbeent en abstraheert. Perceval heeft er het melodrama en de kitsch afgepeld, en ook alle verwijzingen naar de jaren zeventig geschrapt. Op de olifantenbroekspijpen van pianist Jeroen Van Veen na, die het tempo geregeld opjaagt met Wim Mertens-achtige riedeltjes.

Kreeftencocktail

Wat de 'hij' en de 'zij' beleven, zouden we vandaag een asymmetrische relatie noemen: een wispelturige, bijna dwangmatige liefde, een oorlogje van intimiteiten dat telkens nieuwe krassen achterlaat en twee mensen tot uitputting drijft. 'Wat er tussen ons gebeurt, betekent niets',

zegt zij, terwijl ze zich vertwijfeld in zijn armen gooit.

In de 'kreeftencocktail' die Claus in korte hoofdstukjes beschrijft, is de haperende motor een vrouw die zich op to-meloze seks stort maar haar verleden niet kan loslaten. Ze hunkert naar bescherming, maar lijdt aan bindingsangst. Maria Kraakman speelt haar als een fladderende vlinder, maar evengoed als een projectiel dat alle richtingen uitschiet. Gijs Scholten van Aschat is de voyeur, de indringer, de biechtvader maar gaandeweg vooral de bedrogen minnaar die steeds melancholischer wordt.

'Wat er tussen ons gebeurt, betekent niets', zegt zij, terwijl ze zich vertwijfeld in zijn armen gooit

In het decor van opblaaspoppen worden de acteurs telkens opnieuw tot een variatie van gestileerde standjes gedreven. Perceval focust op ritme: van de trage en aarzelende toenadering, tot de dollemansrit waar dit Clausiaanse hooglied in uitmondt. Maar de jojo - tussen wel verliefd en niet verliefd - blijft maar heftig op en neer gaan. *Het jaar van de kreeft* heeft daarmee evengoed op de toeschouwer het effect van een uitputtingsslag, die niet tot het einde spannend blijft.

GEERT VAN DER SPEETEN